

Галина Леонідівна **МАТВІЄНКО-БІЛЯЄВА**

к.е.н., доцент, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6698-0561>e-mail: galya2005mbg@gmail.com**ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СУЧАСНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ**

В умовах становлення ринкових механізмів у національній економіці, розвитку сучасного бізнесу, досить важливого значення набуває система забезпечення економічної безпеки, адже саме вона дає орієнтири для прийняття основних соціально-економічних рішень. Основною умовою підвищення ефективності та стійкості розвитку промислових підприємств в трансформаційних умовах є вдосконалення системи економічної безпеки з урахуванням низки факторів. Серед усіх складових, які прямо чи опосередковано впливають на формування системи економічної безпеки в підприємницькій діяльності, особливої уваги вимагає диджиталізація бізнесу. Важливість забезпечення диджиталізація бізнесу охоплює мікро- та макроекономічні рівні економічних відносин. Гарантувати високий рівень економічної безпеки неможливо без урахування інструментів диджиталізації бізнесу. Навмисне або необережне розкриття комерційної інформації, нанесення шкоди діловій репутації – всі ці чинники негативно впливають на результативність та прибутковість господарюючих суб'єктів. У зв'язку з цим проблема забезпечення економічної безпеки сучасного бізнесу набуває особливої актуальності та своєчасності дослідження.

Ключові слова: диджиталізація бізнесу, економічна безпека; підприємство, інструменти, сучасний бізнес

ВСТУП

Протягом останніх десятиліть поняття «економічна безпека» набуває актуальності. Вчені, політики та суспільні діячі все більше уваги приділяють проблеми забезпечення безпеки. Значного впливу мають особливості розвитку сучасного суспільства: процеси інтернаціоналізації та глобалізації національних економік. Інтенсифікація цих процесів призвела до формування якісно нового економічного середовища, значного динамізму економічних міждержавних відносин, до якісної й кількісної мінливості параметрів економічного простору, безперервну появу локальних і глобальних криз, ієрархічність і багатовекторність впливів, загроз, загальною неефективністю соціально-економічних змін тощо. Ускладнення економічних умов функціонування, зростання невизначеності економічного середовища, призвели до усвідомлення науковим суспільством необхідності забезпечення власного надійного економічного простору. Для реагування на загрози економічній безпеці у світі спостерігається розвиток новітніх самостійних наукових напрямів: еко-стейта (ecosestate, economic security of state) «економічна безпека держави» та еко-секента (ecosecept, economic security of enterprise) «економічна безпека підприємства» [2].

У загальному розумінні під економічною безпекою розуміється певне становище економіки, в умовах якого досягається високий рівень економічного зростання; ефективно задоволення всіх економічних потреб за рахунок перерозподілу матеріальних благ та ресурсів; безпека економічних інтересів на різних рівнях.

МЕТА роботи – узагальнення та розвиток теоретичних і практичних основ та впровадження інструментів диджиталізації в діяльність підприємства для економічної безпеки сучасного суб'єкта підприємництва.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Проблема економічної безпеки підприємства є особливо актуальною у період економічної, соціальної та політичної нестабільності у суспільстві. За оцінками вітчизняних та зарубіжних вчених на сьогодні

Україна вже досягла межі майже в усіх граничних параметрів соціально-економічного розвитку у сфері підприємництва, визначених світовою спільнотою як небезпечних з погляду економічної безпеки. Така ситуація є індикатором, що свідчить про потребу вирішення питань, пов'язаних з забезпеченням економічної безпеки підприємства. Адже саме високо розвинені виробничі структури, які спроможні успішно досягати поставлених ринкових цілей, і є опорою національної економіки та основою економічного розвитку регіонів.

РЕЗУЛЬТАТИ

Серед національних і зарубіжних вчених не існує єдиного підходу до визначення понять «економічна безпека підприємства» (ЕБП). Найчастіше автори, розглядаючи суть цього поняття, дають власні визначення, використовуючи для цього різні категорії економічної незалежності та нестабільності економічних ситуацій.

В економічній теорії виділяють декілька підходів для визначення поняття «економічна безпека», а саме:

1. Захист від економічних злочинів. Найчастіше під забезпеченням ЕБП розуміють захист ресурсів підприємства від різних видів економічних злочинів (крадіжок, шахрайства, фальсифікації, промислового шпигунства тощо).

2. Стан повного забезпечення безпеки від внутрішніх і зовнішніх загроз. Боротьба із загрозами найчастіше не є головною метою створення підприємства, ведення ним економічної діяльності. Хоча під час господарської діяльності підприємство неодноразово зіштовхується із загрозами та ризиками на різних етапах свого функціонування, це безпосередньо стосується матеріальної складової, адже ведення боротьби з негативними факторами вимагає вкладення фінансів [3].

3. Раціональний розподіл та використання ресурсів або можливостей. Тобто ресурсно-функціональний метод, який базується на економічних визначеннях досягнення мети.

4. Наявність конкурентних переваг. Підхід, який визначає, що концентрація конкурентних переваг, обумовлених відповідністю матеріального, фінансового, кадрового, техніко-технологічного потенціалу підприємства його стратегічним цілям та завданням і забезпечують визначений рівень економічної безпеки. Але факт наявності певних переваг та можливостей, без їх раціонального використання та реалізації, не гарантує суб'єкту господарювання високий рівень економічної безпеки.

5. Реалізація і захист економічних інтересів. Підхід визначає ЕБП як захист підприємства, його кадрового та інтелектуального потенціалу, інформації, технологій, капіталу і прибутку, який забезпечується системою заходів правового, економічного, організаційного, інформаційно-технічного і соціального характеру, від внутрішніх і зовнішніх загроз.

ЕБП – це система заходів економічного суб'єкта господарювання, яка направлена на мобілізацію та ефективний перерозподіл всіх наявних ресурсів з метою захисту підприємства від негативних факторів і загроз сьогодні та в майбутніх періодах.

Кожен автор вносить свою особливість у визначенні даного поняття, що свідчить про відсутність однозначного підходу до трактування терміна. Але аналіз поняття дозволяє виділити його найбільш істотні особливості:

1. Більша частина авторів сприймають ЕБП як об'єкт небезпеки.

2. ЕБП доволі часто розглядається як здатність підприємства ефективно використовувати власні ресурси та потенційні ринкові можливості задля мінімізації зовнішніх та внутрішніх негативних наслідків.

3. ЕБП досліджується як основна умова функціонування підприємства.

4. ЕБП в абсолютному своєму виразі це відсутність небезпек, ризиків та загроз. Під загрозою прийнято розуміти дію або ситуацію, здатну порушити безпеку підприємства.

5. Фактором майже всіх понять виступає загроза як ознака небезпеки.

6. Існує припущення, що негативних наслідків можна уникнути повною мірою, але у більшості випадків це можливо лише частково.

7. Економічна безпека як властивість підприємства, побудованого на принципах стійкості, саморегуляції, цілісності.

Різноманітність напрямків поняття ЕБП уможливило розглядати його з погляду стану: ефективного користування ресурсами, виробничої системи, економічного розвитку, захищеності діяльності та інтересів.

Забезпечення економічної безпеки у підприємницькій діяльності є складною системою, яка характеризується майже всіма показниками стану та ефективності функціонування підприємства, потребує виключно системного підходу до її вимірювання.

Створити єдину систему економічної безпеки для всіх господарюючих підприємств неможливо тому, що кожне з них орієнтоване на певний сегмент ринку, має свої особливості функціонування та потенціал. У розробленні індивідуальної комплексної системи забезпечення ЕБП слід враховувати низку особливостей, а саме:

– кожне підприємство є системою, яка включає різні, взаємопов'язані складові (для забезпечення відповідного рівня безпеки потрібно організувати комплексну діяльність, оскільки створення умов економічної безпеки тісно пов'язане із забезпеченням науково-технічної, кадрової, інформаційної, правової, фізичної безпеки);

– система економічної безпеки окремого підприємства повинна формуватися як відносно самостійна і відособлена по відношенню до інших господарюючих суб'єктів.

Ступінь ЕБП не оцінюється певним статичним показником, оскільки складається з декількох складників:

1) показники рівня ЕБП на сьогодні (ресурсне забезпечення виробничо-господарської та фінансової діяльності);

2) ефективність функціонування;

3) можливість розвитку підприємства.

Сучасні автори пропонують, досягнуті результати діяльності, розглядати за такими показниками:

– стабільності та безперервності виробничої діяльності підприємства;

– фінансово-економічної стійкості підприємства;

– ефективного використання засобів та ресурсів підприємства.

За умови раціонального та продуктивного використання ресурсів та можливостей підприємства до постійного розвитку можна стверджувати про досягання високого ступеня економічної безпеки. Середній рівень економічної безпеки досягається за умови фінансово-економічної стійкості та формування стратегії до адаптації. Якщо підприємство лише протидіє загрозам та функціонує за умов стабільності, це свідчить, що рівень економічної безпеки є низьким [6].

У сучасних умовах підприємницької діяльності економічні суб'єкти потребують розроблення власної стратегії економічної безпеки на підприємстві. Актуальності стратегічна орієнтація діяльності підприємства набуває у ринкових умовах, адже є важливою передумовою його функціонування. Стратегічне управління повинно бути направленим на усі сфери діяльності підприємства, зокрема й на економічну безпеку, незважаючи на те, що в кризових, нестабільних умовах соціально-економічного та політичного середовища належне управління безпекою ускладнюється низкою проблем: динамікою економіки та державного регулювання, недосконалістю правового середовища, підвищення рівня тіньової економіки та ринку, тиск з боку конкурентів, прояви рейдерства, недостатність фінансового забезпечення. За таких умов у стратегічному управлінні підприємством потрібно враховувати:

1) циклічність розвитку та особливості трансформаційних змін національної економіки, від чого залежить вибір інструментарію, методик і моделей безпеки підприємства;

2) використання системного, ситуаційного та цілювого підходів у виборі стратегічних пріоритетів розвитку, що в умовах невизначеності зовнішнього середовища дозволяє окреслити перспективи розвитку з врахуванням ризиків;

3) перевірені практикою методики, інструментарій та моделі стратегічного управління [1].

Стратегія ЕБП – це комплекс довготривалих принципів та установок, які спрямовані на створення та

безперервний розвиток системи економічної безпеки, здатної повноцінно протидіяти всім внутрішнім та зовнішнім небезпекам, загрозам і ризикам, які забезпечують стабільне функціонування та розвитку на даний час, а також у найближчій та віддаленій перспективах. Стратегія ЕБП повинна розроблюватися з урахуванням реально існуючих і потенційно можливих загроз і ризиків для його діяльності. А також специфіки діяльності й особливостей самого підприємства, існуючих у нього можливостей і прагнення створити систему економічної безпеки визначеного рівня.

Забезпечення ефективної стратегії економічного захисту підприємства можливе лише за умови системного підходу. Система ЕБП становить єдиний організаційно-технічний комплекс стратегічних, тактичних та оперативних факторів, спрямованих на якісну реалізацію захисту інтересів економічного суб'єкта від зовнішніх і внутрішніх загроз та на формування потенційних можливостей протидіяти їм у майбутньому. Основними елементами системи забезпечення ЕБП є мета, завдання, принципи, об'єкт, суб'єкт та механізм забезпечення ЕБП.

Головна мета системи ЕБП – мінімізація / нейтралізація негативного впливу внутрішніх і зовнішніх загроз на економічний стан підприємства, збереження фінансових, матеріальних, інформаційних та кадрових ресурсів, на основі виробленого і реалізованого комплексу заходів економіко-правового та організаційного характеру.

До основних завдань системи ЕБП включаються:

- збір, аналіз та оцінювання інформації з виникнення загроз, ризиків підприємства та можливості їх подолання;
- прогнозування стану захищеності підприємства;
- запобігання появи на підприємстві структур економічної розвідки конкурентів, організованої злочинності й окремих осіб із протиправними намірами;
- гарантування захисту конфіденційної інформації та комерційної таємниці;
- раціональне використання економічних ресурсів;
- захист законних прав та інтересів підприємства і його персоналу;
- захист інтелектуальної власності, матеріальних та фінансових цінностей підприємства [4, 5].

З урахуванням перерахованих функціональних завдань, специфіки ведення підприємницької діяльності, технологічних відмінностей, вибору конкурентної стратегії, стадії життєвого циклу підприємства вибудовується визначена система забезпечення економічної безпеки. Система економічної безпеки кожного підприємства є абсолютно індивідуальною. Її дієвість та ефективність багато в чому залежать від наявності у державі законодавчої бази, матеріально-технічних та фінансових ресурсів, а також від знань і практичного досвіду керівника системи економічної безпеки, що безпосередньо займається побудовою й підтримкою самої системи.

Принципи системи ЕБП є основою реалізації функцій системи ЕБП, які є структурою чотирьох послідовних етапів:

1. *Планування*, яке передбачає розробку стратегічного плану забезпечення ЕБП.
2. *Організація і регулювання*. На даному етапі суб'єкт системи ЕБП за допомогою різноманітних еко-

номічних та неекономічних інструментів та технологій впливає на об'єкт.

3. *Мотивація* передбачає формування комплексних заходів, які б підвищували індивідуальну зацікавленість у виконанні професійних обов'язків у системі економічної безпеки.

4. Контроль передбачає облік, аналіз та аудит, які забезпечують взаємозв'язок між запланованими цілями підприємства і ступенем їх реалізації [6].

Об'єктом системи безпеки є всі елементи, на які направлені дії та зусилля для її забезпечення: інформація, персонал, сукупність майнових і немайнових прав та економічних інтересів підприємства, трансформація стану яких призводить до зміни ступеня його фінансово-економічної безпеки. Суб'єкти системи ЕБП мають більш складні та характерні особливості. Суб'єктами системи є особи, підрозділи, служби, установи, міністерства та відомства, які забезпечують ЕБП. Суб'єкти даної системи розподіляються на дві підгрупи: внутрішні та зовнішні.

Одним із складників системи ЕБП є механізм забезпечення ЕБП, тобто комплекс засобів та методів впливу на процес розроблення, формування та реалізації управлінських рішень, спрямованих на забезпечення ефективного економічного розвитку підприємства. Відмінними рисами механізму забезпечення ЕБП що функціонує є:

- динамізм змін та постійне вдосконалення;
- швидка адаптація до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищах підприємства.

Функціонування механізму управління економічною безпекою на підприємстві має передбачати взаємозв'язок цілей і задач на кожному рівні, обираючи оптимальні шляхи реалізації рішень. Основне призначення механізму забезпечення ЕБП полягає у створенні і реалізації умов, які забезпечують економічну безпеку підприємства. Серед ключових методів механізму виділяють:

- 1) аналітична обробка інформації про досвід забезпечення економічної безпеки інших підприємств і аналіз конкурентних переваг;
- 2) збирання, накопичення, аналітична обробка відомостей та інформації, що характеризує стан підприємства;
- 3) стратегічне планування забезпечення економічної безпеки;
- 4) постійний моніторинг і аналіз умов, чинників, загроз та індикаторів ЕБП;
- 5) прогнозування умов, чинників, загроз та індикаторів економічної безпеки;
- 6) розроблення та реалізація заходів з підтримання економічної безпеки на належному рівні [1].

Для того щоб організувати ефективну діяльність системи економічної безпеки, необхідно вирішити низку складних завдань зі створення механізмів управління і взаємодії, за допомогою яких можна синхронізувати діяльність усіх суб'єктів системи економічної безпеки. Інструменти, які застосовуються для забезпечення ЕБП, розподіляються на методичні підходи.

Аналіз компонентів системи ЕБП є базою для створення концепції її забезпечення. Концепція ЕБП являє собою документ, в якому описані основні положення із формування та організації управління ЕБП. У роз-

робленні концепції слід враховувати, що система забезпечення ЕБП є комплексною та формується на певних аспектах:

1. Будь-який суб'єкт господарювання є системою, який складається з різних, взаємопов'язаних складників. Тобто для формування належного рівня захисту підприємства від ризиків та загроз необхідно сформувати діяльність, яка б носила комплексний характер, адже створення умов ЕБП залежить від розвитку науково-технічної, кадрової, інформаційної, правової, фізичної безпеки тощо;

2. Система ЕБП є індивідуальною та не може бути однаковою для різних підприємств. Вона визначається характером діяльності, потенційних можливостей підприємства тощо;

3. Система ЕБП повинна бути самостійною і не залежати від аналогічних систем безпеки інших економічних суб'єктів.

Стратегічне управління дозволяє не тільки своєчасно реагувати на існуючі небезпеки, ризики та агрози, але й прогнозувати, оцінювати та здійснювати заходи з підготовки до тих загроз і ризиків, які можуть виникнути у будь-який час підприємницької діяльності. Це зумовлено найперше тим, що система економічної безпеки є складною, багаторівневою структурою, яка складається із значного числа зовнішніх і внутрішніх суб'єктів, а також має матеріально-технічні можливості і використовує складні технології, форми і методи роботи з протидії небезпекам і загрозам для діяльності підприємства.

Для їх вирішення потрібне стратегічне планування, що дозволяє не тільки створити систему економічної безпеки, здатну протистояти сучасним загрозам і ризикам, але й розвиватися з урахуванням з прогнозованої трансформації цих небезпек, ризиків та загроз у найближчій та віддаленій перспективах. Сучасна система економічної безпеки дуже складна та інерційна, потребує часу, послідовності, відповідного рівня фінансування та матеріально-технічного оснащення, постійної професійної підготовки керівників і персоналу підприємства і насамперед його штатного підрозділу економічної безпеки (служби економічної безпеки, відділу економічної безпеки).

Для ефективної реалізації системи забезпечення ЕБП необхідно володіти достатнім обсягом:

фінансових ресурсів (наявність достатньої кількості грошових коштів для належного фінансового заходів спрямованих на гарантування безпеки);

кадрових ресурсів (наявність висококваліфікованого та професійного персоналу, здатного реалізувати поставлені завдання);

інформаційних ресурсів (своєчасне та повне інформування персоналу підприємства про заходи забезпечення економічної безпеки);

технічних ресурсів (максимальне використання технічних можливостей підприємства для виконання заходів забезпечення економічної безпеки).

Розвиток системи економічної безпеки можливий лише за умови стратегічного планування її діяльності. В основі стратегічного планування лежить стратегія економічної безпеки, яка розробляється на певний період, в середньому від 1 до 5 – 10 років залежно від розмірів підприємства, напрямку діяльності, обсягу

виробництва та прибутковості, потенційних можливостей і динаміки розвитку, рівня конкурентоспроможності, зокрема недобросовісної. Стратегія економічної безпеки повинна складатися з розділів, які включають основні фактори розвитку системи економічної безпеки:

модернізація матеріально-технічної бази системи економічної безпеки;

підвищення рівня професійної підготовки кадрового складу штатного підрозділу економічної безпеки;

впровадження інноваційних технологій, інструментів, методів і методик протидії, попередження або суттєвого зниження негативного впливу чинників небезпек, ризиків та загроз зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства;

налагодження взаємозв'язків між механізмами управління і суб'єктів системи ЕБП;

розвиток структури системи ЕБП;

вдосконалення правової бази формування та діяльності системи економічної безпеки.

Відповідний рівень економічної безпеки у більшості випадків формується завдяки складу кадрів, їхнього інтелектуального та професійного рівня. Охорона кадрової складової ЕБП поширюється на взаємозв'язані і водночас самостійні напрями діяльності того чи іншого суб'єкта господарювання:

1) спрямовано на роботу з персоналом підприємства та підвищення ефективності діяльності всіх категорій персоналу;

2) направлено на зберігання, розвиток та вдосконалення інтелектуального потенціалу, тобто сукупності прав на інтелектуальну власність або на її використання.

Процес планування та управління персоналом, спрямований на охорону належного рівня економічної безпеки, має охоплювати організацію системи підбору, відбору, найму, перепідготовки й мотивації праці необхідних працівників, включаючи матеріальні та моральні стимули, престижність професії, волю до творчості, забезпечення соціальними благами.

Найважливішим завданням стратегічного управління ЕБП як системи є ефективна реалізація прийнятої стратегії. Завдання реалізації стратегії економічної безпеки полягає у правильній оцінці її місця у загальній стратегії підприємства, а також у професійному виконанні у встановлений термін всіх запланованих заходів та отримання необхідних результатів.

Отже, аналіз великої кількості наукових доробок в економічній сфері дозволив виявити декілька основних науково-теоретичних підходів до трактування терміну ЕБП. На сьогодні не існує єдиного визначення досліджуваного поняття, оскільки науковці мають власне бачення об'єкта ЕБП. Економічну безпеку пропонується розглядати як стан захищеності підприємства від негативного впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, дестабілізуючих факторів, за якого забезпечується стійка реалізація основних комерційних інтересів і цілей статутної діяльності.

У системному погляді на процес управління сучасним бізнесом стає очевидним той факт, що основні процедури ідентифікації та оцінювання економічної безпеки повинні бути інтегровані практично в усі процеси підприємства, такі як постачання, оцінювання

якості продукції, договірні відносини з постачальниками, запаси матеріалів, відповідність вимогам наглядових органів, дотримання технологічних порядків і встановлених процедур, ремонт обладнання, робота з кадрами тощо.

Для автоматизації процесу управління ЕБП буде потрібно безліч вихідних даних, автоматизованих процедур збору та зберігання даних, методик оброблення цієї інформації. Тому, якщо говорити про ефективне вирішення з урахуванням високої вартості розроблення, то є логічним, що автоматизація завдань ризик-менеджменту повинна вирішуватися у рамках проекту інтеграції, консолідації даних підприємства. Тобто питання автоматизації управління ЕБП повинен розглядатися ширше як автоматизація процесів прогнозування, управління та аналізу за основними напрямками діяльності підприємства з урахуванням завдань ризик-менеджменту в цих напрямках і на підприємстві загалом.

Реалізація всього комплексу заходів, що направлена на економічну безпеку сучасного бізнесу потребуватиме значних інвестицій від підприємств та займе досить тривалий час. На даний час всі розробники програмних продуктів та інші спеціалізовані підприємства (SumTotal, Silkroad, Ultimate) створюють і купують комплексні набори HR-інструментів.

Перелік та опис основних програмних платформ та HR-систем наведені нижче:

Rational Unified Process (RUP) – у розробленні програм платформа дозволяє здійснювати роботу над проектом з мінімальними ризиками, пов'язаними з невчасним виконанням проекту, налагоджує зв'язки зі всіма учасниками, оцінює пріоритетність робіт та інше.

BigData – допомагає вирішувати прикладні завдання для HR-сфери, пов'язані як з управлінням системами мотивації і плинністю кадрів, так і з побудовою рекрутингової стратегії. Чат-боти все частіше використовуються для спілкування з потенційними кандидатами і співробітниками – це дозволяє прискорити комунікації і знизити кількість помилок. Наприклад, у Slack є HR-боти, які допомагають з тимблдіном, запускають опитувальники з виявлення задоволеності роботою тощо.

Capability Maturity Model – платформа створена для побудови моделей зрілості можливостей персоналу;

Продукти корпорації «Інформаційні технології» – дозволяють автоматизувати процеси анкетування, управління кадровим резервом, управління компетенціями та навчання персоналу.

Axxerion – містить CRM, Service Desk, документообіг, бізнес-процеси, управління проектами, HRM, фінансовий облік, управління закупівлями складом і, модулі управління майном.

Oracle Method – кращі практики управління талантами, відображає кадрову картину підприємства у масштабі реального часу, звітність без обмежень тощо.

SuccessFactors (SaaS) – сервіс для керування талантами. Рішення націлене на оцінювання успіхів співробітників і управління їх кар'єрним зростанням.

Галактика HCM – рішення для автоматизації управління людськими ресурсами. Воно включає в себе набір всіх необхідних інструментів для реалізації стратегій або бізнес-завдань підприємства для роботи зі

співробітниками.

Zenefits – система управління людськими ресурсами (HRM). Вона призначена для обліку співробітників і контрактників, посад і вакансій, обліку робочого часу, зарплат, податків і премій, відпусток, медичних страховок.

Oracle HCM Cloud – система призначена для керування повним життєвим циклом руху персоналу. Включає інтегроване рішення для управління робочим часом, моделювання робочих ресурсів, розширення глобальної підтримки у модулі розрахунку заробітної плати.

Найбільш актуальними та ефективними для впровадження HR-системами у діяльність сучасного бізнесу виявилися «Галактика HCM», «SuccessFactors», «Oracle HCM Cloud».

«Галактика HCM» (Human Capital Management) – автоматизована система управління людськими ресурсами. Дана HR-система складається з усіх необхідних інструментів для реалізації стратегій або бізнес-завдань підприємства для роботи з персоналом. Правильно побудована схема взаємодії персоналу підвищить ефективність роботи підприємства і кожного окремого співробітника.

Модулі «Галактика HCM»:

Рекрутинг та адаптація – модуль призначений для роботи служби рекрутингу підприємства. Супроводжує повний цикл підбору персоналу та всі супутні процеси. Основна функціональність: ведення нормативно-довідкової інформації; ведення вакансій та формування вимог до них; автоматизований збір анкет і резюме кандидатів з робочих сайтів та інших джерел; формування звітів, потужна підсистема аналітики даних.

Кадрове адміністрування – автоматизоване управління рухом персоналу і облік кадрів. Програма спирається на чинне законодавство і стандартизує завдання кадрового адміністрування. Основна функціональність: супровід кадрів впродовж всієї трудової діяльності; ведення різних графіків роботи, формування таблицю обліку робочого часу працівників; формування графіка відпусток; ведення особових справ співробітників, оформлення трудових договорів та наказів стосовно співробітників підприємства, ведення номенклатури справ, списку типових форм.

Навчання і розвиток – планування та проведення навчальних заходів для персоналу. Програма аналізує потребу працівників у навчанні, формує бюджет та оцінює ефективність проведених заходів. Основна функціональність: аналіз потреб у навчанні персоналу на основі інформації про компетенції; створення і ведення програм навчання; вирішення конфліктів планування учасників, часу і місця проведення.

Рішення «Oracle HCM Cloud» з аналітики HR пропонує кращі практики управління талантами. Це аналітична платформа з сотнями попередньо налаштованих KPI, яка відображає кадрову картину підприємства у масштабі реального часу, звітність без обмежень, аналітичні прогнози з можливістю побудови моделей «що якщо» і кращі практики управління HR-ефективністю на основі великих даних.

Модулі «Oracle HCM Cloud»:

Анкетування – призначений для складання оцінок і проведення подальшого аналізу довільних факторів діяльності підприємства, персоналу і зовнішніх чин-

ників. Основна функціональність: анкетування персоналу; складання анкет довільної структури за декількома методиками; використання для кожного питання різних видів шкал вимірювання.

Управління кадровим резервом – автоматизує процес введення, обліку та обробки даних про осіб кадрового резерву підприємства (кандидатів). Основна функціональність: облік даних про оперативне і перспективному заміщення працівників, від заміщення під час дії відпустки / лікарняного листа до прийому / переміщення / звільнення працівника або кандидата на певну посаду або заміну.

Управління компетенціями – призначений для управління профілями посад співробітників підприємства відповідно до цілей і стратегічними планами розвитку підприємства і вимогами до кваліфікації, контролю відповідності співробітників профілів і формування плану заходів підвищення компетенцій. Модуль орієнтований на директорів з персоналу, начальників відділів мотивації, начальників відділів кадрів, керівників структурних підрозділів.

Управління навчанням персоналу – повністю автоматизує облік даних про проходження навчання працівниками підприємства. Модуль також дозволяє виконувати контроль за своєчасним проходженням перекваліфікації персоналу.

Аналітика системи «Oracle HCM Cloud» заснована на консолідації і оптимізації всіх даних про персонал підприємства. Аналітика великих даних дозволяє зробити повний огляд картини використання людських ресурсів на всіх рівнях підприємства.

На рівні персоналу HR-аналітика Oracle дозволяє формувати оптимальні профілі посад, прогнозувати особисту ефективність кожного члена колективу, знаходити найкращі способи мотивації для кожного співробітника, вживати адекватних заходів для утримання працівника на підприємстві, забезпечувати оптимальний розвиток кар'єри співробітника, прогнозувати і попереджати звільнення, попереджувати конфлікти та утворення груп, які можуть стати основою ефективних проектних команд.

На рівні структурних підрозділів аналітика дозволяє діагностувати кадрову ситуацію, ідентифікувати ризики зниження продуктивності, неявок на роботу та звільнення персоналу, а також визначати найкращі внутрішні і зовнішні джерела кадрів. На рівні робочих процесів підприємства Oracle дозволяє визначати оптимальну чисельність персоналу та виявляти співробітників, які забезпечують найбільшу і найменшу ефективність.

Тим самим рішення Oracle дозволяє запланувати подальші інвестиції у розвиток персоналу, утримувати найбільш цінних кадрів підприємства та ін.

Список використаних джерел

1. Васильців Т.Г., Волошин В.І., Бойкевич О.Р., Каркавчук В.В. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія. Львів, 2012. 386 с.
2. Голіков І.В. Сутність та еволюція поняття «економічна безпека». *Проблеми економіки*. 2014. № 1. С. 309-314.
3. Гусев В.С., Демин В.А., Кузин Б.И. Економіка и организация безопасности хозяйствующих субъектов. СПб: Очарованный странник, 2001. 288 с.
4. Матвієнко-Біляєва Г.Л. Імплементация інновацій обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сучасного бізнесу. *І Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф.* (Харків, 22 березня 2018 р.). Харків : ХДУХТ, 2018. С. 360-361.
5. Матвієнко-Біляєва Г.Л., Ляліна Н.С., Панчук А.С. Сучасний бізнес в Україні: проблеми та перспективи розвитку.

SuccessFactors – комплексне рішення для управління людськими ресурсами, в якому об'єднуються багатофункціональність рішень корпоративного рівня з хмарними програмами, орієнтованими на користувачів.

Система «SuccessFactors» реалізована за модульним принципом і являє собою єдиний набір процесів й інструментів для управління персоналом.

Модулі «SuccessFactors»:

Базове управління персоналом і розрахунок зарплати (підсистема модуля: Employee Central, Employee Central Payroll, Employee Central Service Center) – оптимізує базові процеси управління персоналом і розрахунку зарплати, використовуючи глобальне хмарне рішення для управління персоналом всіх форм зайнятості.

Управління обліком робочого часу – працівники самостійно керують інформацією, яка відноситься до обліку робочого часу, що, зі свого боку, допомагає менеджерам швидко скласти та підтверджувати графіки.

Навчання, розроблення і співробітництво (підсистема модуля: навчання, наставництво і розвиток персоналу; використання) – проводиться оцінювання продуктивності персоналу та конкурентоспроможність підприємства, виховування лідерів, забезпечення дотримання нормативних вимог і навчання зовнішньої аудиторії.

Ефективність і винагорода (підсистема модуля: ефективність та цілі; винагорода) – створення процесу управління ефективністю дає можливість адекватно оцінювати продуктивність роботи у минулому і підвищить її у майбутньому.

Підбір і адаптація персоналу – оптимізує підбір персоналу користуючись аналітичними даними та рекомендаціями на кожному етапі. Зручна і зрозуміла система адаптації, яка узгоджена з такими процесами управління талантами, як навчання, постановка цілей тощо.

Планування персоналу і аналітика (кадрова аналітика; планування персоналу) – формування відомостей на основі даних за всіма кадровими процесами і розроблення стратегічного і оперативного кадрового планування.

Значною перевагою даного HR-інструменту є наявність мобільної версії «SAP SuccessFactors Mobile», що дозволяє робити процеси доступними для всіх співробітників у будь-який час і в будь-якому місці.

ВИСНОВКИ

Отже, економічна безпека сучасного бізнесу залежить не тільки від зовнішнього середовища підприємства, а й від внутрішнього. Для забезпечення економічної безпеки сучасного бізнесу є запуск системи HR-аналітики, яка дозволяє накопичувати, досліджувати і сегментувати дані загальну діяльність підприємства.

Інфраструктура ринку. 2021. № 53. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/53-2021>

6. Економічна безпека підприємства / І.П. Отенко та ін. Харків: Вид. ХНЕУ, 2012. 256 с.

References

1. Vasylytsiv T.H., Voloshyn V.I., Boikevych O.R., Karkavchuk V.V. Financial and economic security of Ukrainian enterprises: strategy and support mechanisms: monograph. Lviv, 2012. 386 p. (in Ukrainian).
2. Holikov I.V. The essence and evolution of the concept of "economic security". *Problems of the economy*. 2014. № 1. pp. 309–314. (in Ukrainian).
3. Gusev V.S., Demin V.A., Kuzin B.I. Economics and organization of security of economic entities. Saint Petersburg, 2001. 288 p. (in Russian).
4. Matviienko-Biliaieva H.L. Implementation of innovations of accounting and analytical support for sustainable development of modern business. *1st International. scientific-practical Internet conference* (Kharkiv, March 22, 2018). Kharkiv, 2018. pp. 360-361. (in Ukrainian).
5. Matviienko-Biliaieva H.L., Lialina N.S., Panchuk A.S. Modern business in Ukraine: problems and prospects of development. *Market infrastructure*. 2021. № 53. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/53-2021> (in Ukrainian).
6. Economic security of the enterprise / I.P. Otenko et.al. Kharkiv, 2012. 256 p. (in Ukrainian).

Halyna MATVIIENKO-BILIAIEVA

PhD in Economics, Associate Professor, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6698-0561>

e-mail: galya2005mbg@gmail.com

ECONOMIC SECURITY OF MODERN BUSINESS IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION

In the conditions of formation of market mechanisms in the national economy, development of modern business, the system of ensuring economic security becomes very important, because it provides guidelines for making basic socio-economic decisions. The main condition for increasing the efficiency and sustainability of industrial enterprises in transformational conditions is to improve the system of economic security, taking into account a number of factors.

Among all the components that directly or indirectly affect the formation of the system of economic security in business, special attention requires digitalization of business. The importance of digitalization of business covers micro and macroeconomic levels of economic relations. It is impossible to guarantee a high level of economic security without taking into account the tools of business digitalization. Deliberate or careless disclosure of commercial information, damage to business reputation - all these factors negatively affect the effectiveness and profitability of economic entities.

In recent decades, the concept of "economic security" has become relevant. Scientists, politicians and public figures are paying more and more attention to security issues. The peculiarities of the development of modern society have a significant impact: the processes of internationalization and globalization of national economies. The intensification of these processes has led to the formation of a qualitatively new economic environment, significant dynamism of economic interstate relations, qualitative and quantitative variability of economic space parameters, continuous emergence of local and global crises, hierarchy and multi-vector influences, threats, general ineffectiveness of socio-economic changes.

In today's market conditions, where the conditions of competition are becoming tougher, it is impossible to operate business structures without creating a clear system of interaction with the environment and optimizing their activities to meet consumer needs and maximize corporate profits and use the latest technologies and innovations.

For Ukrainian organizations, enterprise management as a system, in the complex conditions of modern business, is especially important because the changing situation in the country, the gradual development of a new economic order makes more and more entrepreneurs aware of the need for modern innovation.

In this regard, the problem of ensuring the economic security of modern business becomes particularly relevant and timely research.

Keywords: *digitalization of business, economic security; enterprise, tools, modern business*